

СИСТЕМА ОСВІТИ В ДАНІЇ

Danish Folkeskole (Данська народна школа) – це загальноосвітня школа, яка охоплює як початкову ланку (1-6-класи), так і ланку базової середньої освіти (7-9/10 класи) для здобувачів освіти віком від 7 до 16/17 років. «Folkeskole» — це система безкоштовних державних шкіл, а також окремі муніципальні школи, які регулюються Законом про народну школу. Відповідно до **Закону про державну школу (Folkeskole Act)**, школи забезпечують здобувача освіти предметно-орієнтованою кваліфікацією і готують для подальшого навчання, а також до активної громадянської позиції у демократичному суспільстві. Державна школа Folkeskole будується за принципом диференційованого навчання, яке націлено на розвиток інтересів учнів, на удосконалення навичок співпраці, на заохочення та виховання розуміння важливості професійних знань і практичних умінь. <https://eng.uvm.dk/primary-and-lower-secondary-education/the-folkeskole>

Початкова освіта в Данії починається з дитячого садочка, нульового класу («børnehaveklasse»/ «0. Klasse»). Це перший етап базової загальної освіти дітей. Отримуючи початкову освіту, діти набувають перші знання про навколишній світ, мистецтво, музику, починають тренувати навички спілкування, вчать самовираженню та розвивають почуття спільноти. **Базова середня школа** (0-9/10 класи) завершується у 9 класі, але є і 10 клас навчання як варіативна (non-compulsory) складова базової загальної освіти. Навчання в дев'ятирічній базовій середній школі розподіляється за трьома напрямками: гуманітарний, математичний та прикладний і включає такі обов'язкові предмети для всіх учнів: (див.табл.)

Предмети / Класи	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Данська мова	0									9
Англійська мова		1								9
Християнська етика										
Історія				3						9
Суспільство									8	9
Фізкультура	0									9
Музика		1					6			
Образотворче мистецтво		1				5				
Дизайн					4			7		
Дерево,металообробка					4			7		
Домашня економіка					4			7		
Математика	0									9
Географія								7		9
Біологія								7		9
Фізика,хімія								7		9
Безпека, правила дорожнього руху										
Родина, здоров'я, статеве виховання										
Німецька /французька мова (за вибором)						5	6	7	8	9
Варіативні/факультативні предмети								7	8	9

Кількість учнів у класі не повинна перевищувати 28. Освітній процес організований за принципом диференційованого навчання, що сприяє розвитку індивідуальних інтересів та потреб учнів. Поширеним методом навчання є метод командної роботи та роботи в мікро групах. У кожному класі є класний керівник, який забезпечує

злагоджени́сть і послідовни́сть усієї навчальної програми класу та співпрацю між школою і батьками в цілому.

Заклад освіти розробляє та використовує в освітній діяльності навчальну програму відповідно до закону про освіту **Folkeskole**, який визначає кінцеві цілі навчання. Згідно з регуляторними документами та рекомендаціями Міністерства освіти Данії (Ministry of Children and Education) визначаються вимоги та форми проведення оцінювання та тестування на різних циклах навчання. Тестування та оцінювання є обов'язковими в початковій та середній школі. У початковій школі, а саме у першому класі оцінюється здатність до читання, власного висловлювання, рахунок.

Після закінчення 9-го класу Folkeskole випускні іспити є обов'язковими з таких предметів: данська мова, англійська мова, християнські науки, історія, суспільствознавство, математика, географія, біологія, фізика/хімія та німецька (французька) за вибором. У 9-му та 10-му класах обов'язковим є виконання проєктного завдання. Оцінка проєктного завдання може бути зазначена у документі/свідоцтві про закінчення навчання.

Efterskoler - це приватні школи-інтернати для учнів 8-10 класів. Окрім звичайних предметів, у цих школах вивчаються предмети, пов'язані з тематичними блоками: спорт, музика, природа чи екологія. Приватні школи отримують значну державну субсидію, залежно від кількості учнів у цих школах. У Данії програми **старшої середньої освіти** (ISCED 3), які також називають програмами освіти для молоді, можна розділити на:

- Програма повної загальної (базової) середньої освіти, які передусім готують учнів до здобуття вищої освіти.

- Професійно-технічна старша середня освіта та програми навчання, які готують учнів до кар'єри в певній професії чи галузі.

ПРОГРАМИ ЗАГАЛЬНОЇ СТАРШОЇ СЕРЕДНЬОЇ ШКОЛИ

General and Vocational Upper Secondary Education

Після завершення базової середньої школи Folkeskole учні мають можливість продовжити навчання у старшій загальноосвітній школі з програмами академічного і професійно-орієнтованого спрямування. Після вступу до **старшої середньої школи студентам** пропонується чотири загальноосвітні програми.

stx	hxx	htx	hf
старша середня школа, гімназія	старша середня школа комерційного спрямування	старша середня школа технічного спрямування	старша середня школа академічного спрямування
3 роки	3 роки	3 роки	2 роки

Усі чотири програми готують студентів до подальшого навчання, а також розвивають особисті та загальні компетентності студентів. Програми спрямовані на покращення аналітичних навичок студентів, а також готують до свідомого прийняття рішень та активної громадської позиції. Кожна освітня програма має певний набір обов'язкових предметів, спеціалізованих навчальних програм (зазвичай три профільних предмети) і предметів за вибором.

Навчальна програма та іспити мають відповідати національним стандартам і підлягають зовнішньому оцінюванню. Навчальні програми **hxx** і **htx** відрізняються від програм **stx** і **hf**. Окрім деяких загальних предметів старшої середньої школи, **hxx** пропонує **фінансові та бізнес-предмети**, а **htx** пропонує **технічні предмети**.

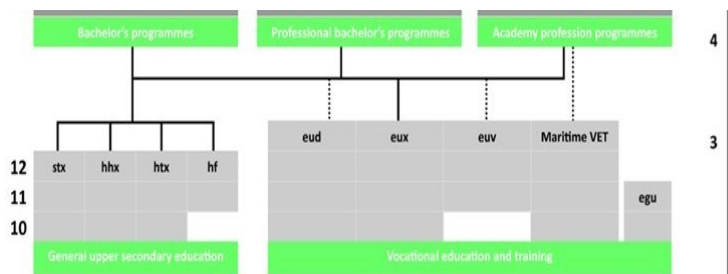
Вимоги до вступу на stx, hxx і htx — це сертифікат про закінчення Folkeskole, а також вимоги щодо певних предметів. Для hf вимогами до вступу є 10 років базової школи або її еквівалент. Програми stx, hxx і htx призначені для учнів віком 16-19 років, тоді як програма hf приваблює як молодь, так і дорослих.

ПРОФЕСІЙНА ОСВІТА ТА ПІДГОТОВКА (VET)

Професійна освіта та підготовка (VET) включає понад 100 основних програм, які ведуть до майже 300 різних кваліфікацій на рівнях 3-5 у системі кваліфікацій Данії. Тривалість варіюється від 2 до 5 з половиною років, найбільш типовою є від 3 з половиною до 4 років. Програми **професійної освіти та підготовки (VET)** є комбінацією програм типу «сендвіч», у яких теоретична та практична частина навчання у професійно-технічному коледжі (у співвідношенні 1/3) чергується з практичною частиною на відповідних базах практики (2/3). Принцип подвійного навчання, що базується на контрактах про проходження практики, забезпечує набуття теоретичних, практичних, загальних та особистих навичок, які користуються попитом на ринку праці.

Професійна освіта та навчання складається з базової програми, яка розділена на два базові курси та основну програму. Студенти професійно-технічної освіти, зараховані відразу після закінчення обов'язкової школи, почнуть вивчати перший базовий курс,

відповідно спеціалізації. Тривалість кожного з двох базових курсів становить 20 тижнів. Основна програма включає 4-5 семестрів теоретичного навчання та проходження практичного тренування на робочому місці, що загалом складає від 3 до 3,5 років. Програми **професійної освіти та підготовки (VET)** пропонують професійно-технічні коледжі, коледжі бізнесу та коледжі соціальної сфери та охорони здоров'я.

Данська система професійно-технічного навчання також пропонує програму професійно-технічної освіти, яка поєднує загальну старшу середню школу та професійно-технічну освіту та підготовку, що дає учням кваліфікацію для роботи, а також надає їм прямий доступ до вищої освіти за широким спектром програм, тобто веде до отримання сертифікаційного підтвердження завершення програми у категорії підмайстра, молодшого спеціаліста, а також диплому про загальну середню освіту. Крім того, дорослі віком від 25 років мають доступ до розроблених програм **професійної освіти та підготовки (VET)**.

Перший базовий курс **професійної освіти та підготовки (VET)** структурований навколо чотирьох основних професійних предметних областей, які ведуть до другого базового курсу, пов'язаного з більш, ніж 100 різними основними програмами. Чотири основні предметні області:

- *Догляд, здоров'я та педагогіка*
- *Адміністрування, комерція та бізнес-сервіс*
- *Харчування, сільське господарство*
- *Технологія, будівництво та транспорт*

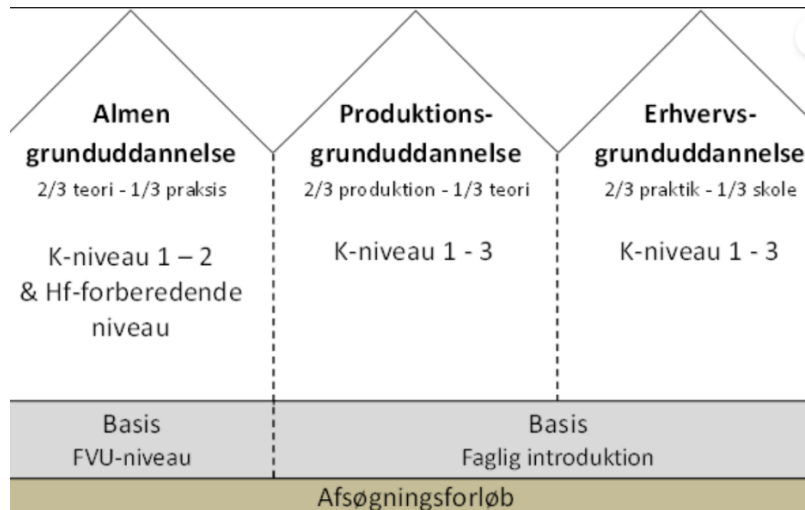
Програми професійної підготовки, як правило, завершуються іспитом, оцінюванням професійних компетентностей. Вступ до професійно-технічної освіти вимагає завершення обов'язкової освіти та свідоцтва про закінчення школи з принаймні оцінкою 02 з данської мови та математики. Данська шкала оцінювання є 7-бальною (детальніше за посиланням <https://eng.uvm.dk/general--themes-and-projects/7-point-grading-scale>). Усі програми дають змогу студентам вийти на ринок праці як кваліфіковані працівники, а всі програми можуть підготувати студентів до вступу до певних програм вищої освіти.

Підготовча базова (професійно-технічна) освіта - FGU

FGU - зорієнтована на здобувачів освіти віком до 25 років, для тих, хто до деякої міри вагається у виборі та намірі подальшого професійного навчання за певних особистих або соціальних причин. Основна мета FGU полягає в тому, щоб студенти/учні змогли згодом продовжити професійно-технічну освіту, середню освіту або працювати на підприємствах.

FGU освіта складається з наступних навчальних напрямів, які можна адаптувати до потреб та інтересів учнів, студентів, а саме : *загальна базова освіта – agu (almen*

grunduddannelse), базове виробниче навчання – *pgu* (*productions grunduddannelse*), базова професійна освіта – *egu* (*erhvervs grunduddannelse*)

Загальна базова освіта (agu) цілеспрямована на тих студентів, які бажають вдосконалити свої знання з одного чи кількох предметів, таких як: данська мова, математика, англійська мова та природничі науки. Крім того, студенти вчаться працювати над різними проектами та темами в команді. Викладання тісно пов'язане з практикою, так, під час навчання за програмою **agu** студенти мають можливість пройти стажування в місцевій компанії.

Освітня програма **agu** дозволяє набути компетентності, які у подальшому потрібні для продовження професійно-технічної освіти. По завершенню навчальної програми студент складає випускні іспити з таких предметів: данська мова, математика та предмет на вибір студента. Якщо студент задовільно завершує щонайменше 12 тижнів навчання, то отримує сертифікат про набуті компетентності. Коли студент закінчує навчальну програму **agu** з підготовчим іспитом до 2-річної hf (див. таблицю у розділі Програми загальної старшої середньої школи), ви отримуєте сертифікат про освіту.

Базове виробниче навчання – pgu (productions grunduddannelse)

Базова виробнича навчання (**pgu**) зорієнтоване на надання освітніх послуг щодо розвитку прикладних компетентностей, також продовження вивчення данської мови та предметів математичного циклу. Навчання відбувається на базі шкільних майстерень, де студенти вчаться кулінарити, виготовляти різні виороби у деревообробній майстерні або створювати відео в медіа-майстерні. Матеріально-технічне забезпечення шкіл надає можливість для організації майстерень за різними напрямками, для проведення семінарів та воркшопів за 12 навчальними темами: *Догляд і здоров'я, Торгівля та обслуговування клієнтів, Туризм, культура та відпочинок, Музично-художнє мистецтво, Їжа та харчування, Навколишнє середовище та переробка, Сільське, лісове та рибне господарство, Будівля, житло та споруди, Комунікація та ЗМІ, Двигун і механіка, Сервіс і транспорт, Промисловість (пластик, метал та ін.)*

Під час навчання студенти проходять стажування в місцевій компанії. По закінченню навчання, студенти складають випускні іспити з данської мови та математики, а

також з одного додаткового предмету та отримують сертифікат, що документує професійну компетентність.

Базова професійна підготовка (egu) дозволяє студентів як проходити стажування в компанії протягом більшої частини свого часу так і навчатися, наприклад, пройти стажування слюсарем, маляром або помічником сервісного центру. Програма **Egu** надає можливість межувати стажування в компанії та шкільні курси, де студент вивчає предмети, що стосуються його стажування. Також навчальна програма включає вивчення данської мови, математики та предметів циклу PASE (фінансова грамотність, кооперативне навчання, бізнес-навчання). По завершенню навчальної програми **egu** студент отримує сертифікат, що підтверджує професійні компетентності та має змогу працювати на ринку праці за робітничою професією.

Більше інформації данською мовою за покликанням:

<https://www.ug.dk/uddannelser/andreungdomsuddannelser/forberedende-grunduddannelse-fgu>

ДАНСЬКІ ВИЩІ НАВЧАЛЬНІ ЗАКЛАДИ використовують Європейську систему накопичення балів (Transfer System ECTS) для вимірювання навчальної діяльності. 60 ECTS відповідають одному року денного навчання. Програми вищої освіти пропонуються в п'яти різних типах вищих навчальних закладів країни, кожен з яких має чітко визначені профілі та цілі.

Академічні професійні програми. Професійні програми академії пропонують професійно-орієнтовані програми короткого циклу та першого циклу з 90-150 ECTS у таких галузях, як бізнес, технології та ІТ. Програми готують студентів до виконання практичних, професійних завдань на аналітичній основі та можуть призвести до зайнятості на посадах середнього управлінського персоналу. Вони поєднують теоретичні дослідження з практико-орієнтованим підходом у формі стажування. Ці програми пропонуються в бізнес-академіях. Морські навчальні заклади пропонують програми академічного професійного рівня 120 ECTS як додаток до програми професійної морської підготовки.

Програми професійного бакалавра. Професійно орієнтовані програми першого циклу, як правило, 180-240 ECTS, пропонуються в таких сферах, як бізнес, освіта, медсестринство, інженерія та морський транспорт. Програми зосереджені на професійній практиці та надають студентам теоретичні знання та їх застосування в професійно-галузевій сфері. Програми включають період стажування щонайменше 30 ECTS. Більшість програм

надають доступ до подальшого навчання в тій же галузі. Університетські коледжі та спеціалізовані коледжі пропонують програми бакалаврату.

Програми університетського рівня

Існує три рівні навчальних програм, які пропонують програми першого, другого та третього циклу з академічних дисциплін:

Програми бакалаврату

Ступінь бакалавра (BSc/BA) здобувач освіти отримує після накопичення 180 ECTS , що дає студенту право на професійну кар'єру та подальше навчання на другому рівні.

Магістерська програма (candidatus)

Більшість студентів продовжують навчання у магістратурі (MSc/MA) із 120 ECTS. Зазвичай вони включають одну або дві основні галузі навчання програми бакалавра. Проведення наукової дослідницької діяльності та написання магістерського дослідження у сумі 30 ECTS є умовою для успішного завершення навчання у магістратурі . Магістерські програми готують студентів для професійної кар'єри та наукової роботи.

Доктор філософії

Ступінь доктора філософії отримується після 180 ECTS і складається з досліджень, участі в наукових курсах, викладання та публічного захисту дисертації. Програми пропонуються у данських університетах, які є науково-дослідними установами з різними дослідницькими програмами навчання.